

Európa lángokban: az erdőtüzek rekordéve lehet 2026

A 2026-os tűzszezon már július végére rendkívüli méreteket öltött Európában. A Portugáliában, Görögországban, Spanyolországban, Olaszországban és Franciaországban kialakult óriási vegetációtüzek számos halálos áldozatot követeltek és több százezer embert kényszerítettek otthonuk elhagyására. Mindezt nem elszigetelt természeti katasztrófákként, hanem az emberi eredetű klímaváltozás egyre látványosabb következményeként kell értelmeznünk. Miért egyre nagyobb az erdőtüzek kockázata Európában és Magyarországon is, és mit tehetünk ez ellen?

Valkó Orsolya, Báldi András – HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont

Korunk környezeti és társadalmi válságai egyre kevésbé értelmezhetők egymástól független jelenségekként. A klímaváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése, a vízhiány, a talajok állapotának romlása, a vidéki térségek elnéptelenedése és az energiabiztonság problémái kölcsönösen erősíthetik egymást: ezt az összetett helyzetet nevezzük polikrízisnek. A klímaváltozás hatásai sem önmagukban jelentkeznek, hanem átalakítják az ökoszisztémák működését, a tájhasználat lehetőségeit és az emberek biztonságát. A gyakoribb hóhullámok, a hosszabb aszályok és a növényzet kiszáradása a tájhasználat változásaival együtt egyre kedvezőbb feltételeket teremthet a nagy kiterjedésű vegetációtüzek számára. A tüzek ezért nem csupán természeti katasztrófák: egyszerre jelzik és tovább súlyosbíthatják az éghajlati, ökológiai, egészségügyi és társadalmi válságokat.

Egyre gyakoribb és pusztítóbb vegetációtüzek

Az elmúlt években Európa egyre több térségében váltak kézzelfoghatóvá a klímaváltozás következményei. A 2026 júliusában Portugáliában, Görögországban, Spanyolországban, Olaszországban és Franciaországban kialakult óriási vegetációtüzek számos halálos áldozatot követeltek és több százezer embert kényszerítettek otthonuk elhagyására. A 2026-os események egyben azt is jelzik, hogy a nagy vegetációtüzek veszélye egyre kevésbé korlátozódik a mediterrán térségre: Nyugat-, Közép- és Észak-Európában is a hosszú távú átlagnál jóval súlyosabb tűzszezon alakult ki. Európában a 2026-os tűzszezon már július végére rendkívüli méreteket öltött: a [European Forest Fire Information System](#) (EFFIS) adatai szerint július végéig az Európai Unióban mintegy 435 ezer hektárt érintettek a nagyobb vegetációtüzek. Ez nemcsak a 2006–2025 közötti időszak azonos időpontjára számított átlagot, hanem a rekordnak számító 2025-ös év július végi értékét is meghaladta. Bár a teljes 2026-os év mérlege még nem vonható meg, július végére az idei szezon már Európa legsúlyosabb tűzévei közé került.

A tüzek gyors terjedését a hosszan tartó csapadékhiány, az ismétlődő hóhullámok, az alacsony talaj- és biomassza-nedvesség, valamint több térségben az erős szél együttesen segítette. Azonban az ideai tüzeseteket nem elszigetelt természeti katasztrófákként, hanem az emberi eredetű klímaváltozás egyre látványosabb következményeként kell értelmeznünk. Az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testülete (EASAC) 2025-ös *Changing Wildfires: Policy Options for a Fire-literate and Fire-adapted Europe* (Változó vegetációtüzek: szakpolitikai lehetőségek egy tűztudatos és tűzhöz alkalmazkodó Európa számára) című tanulmányában rámutat, hogy [a vegetációtüzek Európában új szintre léptek](#). A klímaváltozás, a tájhasználat átalakulása és társadalmi tényezők együttesen olyan körülményeket teremtenek, amelyek egyre gyakoribbá és pusztítóbbá teszik a vegetációtüzeket. Ráadásul olyan régiókban is növekszik a kockázat – köztük Közép-Európában –, ahol ez korábban nem volt jellemző. Az EASAC tanulmány [itt érhető el](#).

A magyarországi helyzet

Az EFFIS 2006 óta vezetett idősorában 2022 volt Magyarország eddigi legsúlyosabb tűzéve: ekkor 7287 hektárt érintettek a rendszer által nyilvántartott nagyobb vegetációtüzek. Bár a 2026-ban eddig leégett terület ennél jóval kisebb, a nyár hátralévő részében továbbra is fokozott tűzveszéllyel kell számolnunk. Az EFFIS idősorának összesítése szerint 2016 és 2025 között Magyarországon 218%-kal nagyobb területet érintettek a nagyobb tüzek, mint 2006 és 2015 között. Bár ezt az eltérést néhány szélsőséges év – különösen 2022 – erősen befolyásolja, az adatok arra utalnak, hogy az elmúlt évtizedben jelentősen nőtt a nagy kiterjedésű tüzek által érintett terület.

2026-ban a tartós csapadékhiány, a hőhullámok és az éveken át tartó aszály következtében nagy mennyiségű száraz, könnyen gyulladó holt biomassza halmozódott fel. A NÉBIH júniusban arra figyelmeztetett, hogy ilyen körülmények között a felszíni tüzek akár 15–30 méteres lángmagasságú koronatűzzé is fejlődhetnek, miközben a tüzek gyors terjedésének veszélye is megnő. A fokozott szezonális kockázatot jelzi, hogy már tavasszal több, mintegy 50 hektáros nád- és gyeptűz alakult ki, majd júniusban és júliusban egymást követően több 50–100 hektáros tüzeset történt. Jelentős tüzek érintették a Hortobágyi Nemzeti Parkot, a bugaci erdőrezervátum fokozottan védett magterületét, valamint a Pilis erdőállományait is. A 2026-os év tehát eddig elsősorban a tartósan magas tűzkockázattal, valamint a természetvédelmi szempontból különösen értékes területek érintettségével emelkedik ki.

Fontos hangsúlyozni, hogy a magyarországi vegetációtüzek túlnyomó többsége (kb. 99%-a) emberi tevékenységre vezethető vissza. A leggyakoribb okok közé tartozik az eldobott cigarettacsikk, a gondatlan tarlóégetés, a mezőgazdasági munkák során keletkező technológiai tüzek, a szabadtéri sütögetések és tábortüzek nem megfelelő kezelése, valamint a szándékos gyújtogatás. Mindezek miatt kiemelten fontos a megelőzési stratégiák és a lakossági tudatosság erősítése.

Mit tehetünk? Védekezés, megelőzés és alkalmazkodás

Kulcsfontosságú felismernünk, hogy a pusztító vegetációtüzek ellen nemcsak akkor tehetünk, amikor már felcsaptak a lángok, sőt. A legtöbb ország tűzvédelme ma még alapvetően reaktív: az erőforrások jelentős részét a tüzek észlelésére és eloltására fordítják, miközben a megelőzés jóval kisebb figyelmet kap. A gyors és hatékony beavatkozás természetesen nélkülözhetetlen az emberéletek és az infrastruktúra védelméhez, önmagában azonban nem képes kezelni az egyre pusztítóbb tüzek kiváltó okait. Sőt, ha minden tüzet hosszú időn keresztül elfojtunk, egyes tájakban nagy mennyiségű éghető biomassza halmozódhat fel, ami később ritkább, de nagyobb intenzitású tüzek kialakulásához vezethet.

Az EASAC [Changing Wildfires](#) című tanulmánya szerint Európának a kizárólagos tűzoltás helyett integrált tűzkezelésre kell áttérnie, amely a megelőzést, a felkészülést, az oltást és a tűz utáni helyreállítást egységes rendszerként kezeli. A kockázat növekedését ugyanis nemcsak a melegedő és szárazabbá váló éghajlat okozza. A vidéki térségek elnéptelenedése, a mezőgazdasági területek felhagyása, a legeltetés és a kaszálás visszaszorulása, a cserjésedés, az összefüggő faültetvények, valamint a lakott területek természetközeli tájakba történő terjeszkedése egyaránt elősegíti a tüzek kialakulását és terjedését. A tanulmány ezért a klímaváltozás mérséklése mellett a tájhasználati politikák átalakítását, a tűzkockázat természetvédelmi és fásítási programokba való beépítését, valamint egy tűzismeretekkel rendelkező, a kockázatokhoz alkalmazkodni képes társadalom kialakítását sürgeti.

A megelőzés egyik alapja az éghető biomassza mennyiségének és térbeli folytonosságának csökkentése. Ezt az adott élőhelyhez igazodó kaszálással, legeltetéssel, cserjeirtással, erdészeti

beavatkozásokkal, illetve szigorúan megtervezett és ellenőrzött égetéssel lehet elérni. A mozaikos tájszerkezetben az eltérő művelésű gyepek, szántók, erdők és egyéb élőhelyek megszakíthatják a tűz terjedését, miközben a biológiai sokféleség és a vidéki gazdaság fennmaradását is támogathatják. Fontos ugyanakkor, hogy nincs mindenhol alkalmazható, egységes megoldás: a kontrollált égetést, a legeltetést vagy a növényzet eltávolítását mindig az adott ökoszisztéma működéséhez, természetvédelmi értékeihez és társadalmi környezetéhez kell igazítani. A cél nem feltétlenül minden tűz és minden leégett hektár megakadályozása, hanem az elfogadhatatlan ökológiai, egészségügyi és társadalmi károk kockázatának csökkentése.

Az EASAC ennek megvalósítására nyolc, egymással összefüggő szakpolitikai lehetőséget fogalmaz meg:

1. a reaktív és proaktív intézkedéseket egyesítő integrált tűzkockázat-kezelést
2. a természetalapú megoldások – például a legeltetés, az őshonos fajokra épülő helyreállítás és az eróziót mérséklő beavatkozások – alkalmazását;
3. a tűz ökológiai és kulturális szerepének elismerését, beleértve a kontrollált égetést;
4. a tűzzel kapcsolatos oktatás, szakemberképzés és kockázati kommunikáció fejlesztését;
5. a sérülékenységet csökkentő, mozaikos és többfunkciós tájak kialakítását;
6. az agrár-, erdészeti, természetvédelmi, klíma- és településpolitikák összehangolását;
7. a városi terjeszkedés mérséklését és a kompaktabb, tűzbiztonságosabb településszerkezet elősegítését; valamint
8. a gazdálkodók fenntartható, tűzkockázatot csökkentő tájhasználatának támogatását.

Ezeket nem különálló intézkedésekként, hanem a helyi adottságokhoz igazított eszköztárként érdemes alkalmazni.

Mit tehet az átlagember a tűzveszély csökkentéséért?

Bár a nagy vegetációtüzek megelőzése és kezelése elsősorban összehangolt szakpolitikai, tájgazdálkodási és katasztrófavédelmi feladat, az egyéni odafigyelésnek és a tűzgyújtási szabályok betartásának kiemelt jelentősége van. Egy eldobott csikk, egy felügyelet nélkül hagyott kerti tűz, a nem megfelelően eloltott parázs vagy akár egy száraz növényzetben használt, szikrát vető munkagép is komoly tüzet indíthat el. Ha valaki füstöt vagy tüzet észlel, ne feltételezze, hogy azt már más is bejelentette: a gyors jelzés sokszor döntő lehet, ezért biztonságos távolságból hívjuk a 112-es segélyhívót.

A természetközeli területek közelében élők saját otthonuk környezetét is biztonságosabbá tehetik. A tűzifát, ágakpucokat, szalmabálákat és komposztálásra váró száraz növényi maradványokat ne közvetlenül az épületek vagy a kerítés mellett tároljuk. Az ereszcsonatában összegyűlt avar, a tetőre belógó száraz ágak vagy a gondozatlan, elszáradt növényzet eltávolításával szintén csökkenthető a tűzveszély. Mindez nem jelenti azt, hogy a ház környezetéből minden növényzetet el kell távolítani: megfelelő fajválasztással, rendszeres gondozással és a gyúlékony anyagok észszerű elhelyezésével a kert egyszerre nyújthat az élővilágnak otthont és válhat biztonságosabbá.

Fontos a hiteles tájékoztatás követése, és a rengeteg egyéni jó vagy rosszszándékú ötletelés és vélemény elkerülése. Aktuális veszélyhelyzetben elsősorban a katasztrófavédelem, a Nébih erdőtűz-információs felülete, a HungaroMet, a nemzeti park-igazgatóságok és a helyi hatóságok közleményeit érdemes követni. A tüzek okairól, ökológiai következményeiről és kezeléséről szóló általánosabb kérdésekben hiteles forrás például az MTA vagy más tudományos források, illetve a szakterület elismert szakértői. Hosszabb távon pedig állampolgárként olyan klíma-, vidékfejlesztési és tájhasználati döntéseket támogathatunk, amelyek nemcsak a már kialakult tüzek eloltását, hanem a reziliensebb tájak és közösségek létrehozását is szolgálják.

A cikk szerzői:

- *Báldi András, az MTA levelező tagja, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont kutatóprofesszora, aki 2015 óta vesz részt az EASAC környezeti panel munkájában, jelenleg társelnökként.*
- *Valkó Orsolya, az MTA doktora, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézet kutatócsoport-vezetője, az EASAC Changing Wildfires munkacsoportjának tagja.*

Sajtókapcsolat:

- Valkó Orsolya, az MTA doktora, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézetének kutatócsoport-vezetője
- valko.orsolya@ecolres.hu

Eredeti tartalom: Magyar Tudományos Akadémia

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=32237>